

Ocena

rozprawy doktorskiej lek. Joanny Marciniak pt.:

„Wpływ atopowego zapalenia skóry na jakość życia chorych dzieci i ich rodziców”

Atopowe zapalenie skóry (AZS) jest przewlekłą zapalną dermatozą. Etiopatogeneza AZS nie jest w pełni wyjaśniona. U chorych na wyprysk atopowy stwierdza się zaburzenia w zakresie wrodzonego jak też nabytego systemu immunologicznego oraz bariery naskórkowej związane z dysfunkcją poszczególnych genów. Przyjmuje się, że schorzenie rozwija się pod wpływem różnorodnych czynników środowiskowych u osób genetycznie predysponowanych a stosowane leczenie jest objawowe, często o ograniczonej skuteczności. Przewlekłe zmiany wypryskowe z towarzyszącym bardzo silnym świądem mają istotny wpływ na jakość życia nie tylko chorych ale także na harmonię życia rodzinnego powodując, że schorzenie stanowi trudny problem nie tylko terapeutyczny i ekonomiczny ale także psychologiczny. Pomimo że u około 80% pacjentów choroba rozpoczyna się do 5 roku życia a w krajach wysoko zurbanizowanych może dotyczyć ponad 20 % dzieci, w literaturze ukazało się stosunkowo niewiele publikacji dotyczących jakości życia w tej grupie wiekowej chorych na AZS i ich najbliższych. W wyniki tych prac budzą często szereg kontrowersji.

Stąd też podjęte przez lek. Joannę Marciniak badania mające na celu określenie wpływu wyprysku atopowego na jakość życia chorych dzieci i ich rodziców są niezwykle ważne i celowe. Badania te mają także nowatorski charakter w literaturze krajowej jak i zagranicznej.

Przedstawiona mi do recenzji praca ma typowy dla rozpraw doktorskich układ. Proporcje pomiędzy poszczególnymi rozdziałami są zachowane prawidłowo, opracowanie redakcyjne jest poprawne a szata graficzna staranna. Praca liczy 126 stron, zawiera 36 tabel i 49 rycin oraz 2 załączniki.

We wstępie Autorka przedstawiła w sposób wyczerpujący zagadnienia dotyczące epidemiologii, obrazu klinicznego, rozpoznania i leczenia wyprysku atopowego. Ponad to szczególną uwagę zwróciła na zagadnienia dotyczące jakości życia dzieci chorych na AZS i ich rodzin oraz omówiła narzędzia służące do oceny tych zjawisk.

Cel pracy, przedstawiony w czterech punktach, został dokładnie określony i logicznie wynika z przedstawionych we wstępie kontrowersji. Zrealizowany został zgodnie z planem, na podstawie badań dokonanych u 50 dzieci w średnim wieku 10 miesięcy leczonych w Klinice Pediatrii, Alergologii i Kardiologii Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu z powodu AZS oraz u ich rodziców. Rozpoznanie choroby zostało ustalone na podstawie uznanych międzynarodowych kryteriów diagnostycznych. Na wykonanie badań uzyskano stosowną zgodę lokalnej Komisji Bioetycznej.

W badaniach laboratoryjnych jak i w ocenie wybranych aspektów klinicznych i psychologicznych wykorzystano nowoczesne, powszechnie akceptowane metody badawcze. Przyjęto prawidłowy zakres wyników pozytywnych jak i negatywnych a w ich ocenie statystycznej dobrano właściwe testy. Na potrzeby badań własnych Autorka przygotowała polską wersję „The Family Dermatology Life Quality Index” autorstwa Finlaya i Basry (za zgodą autorów). W ocenie nasilenia klinicznego AZS zastosowała jednocześnie skalę SCORAD i EASI co zwiększało czułość badań oceniających stan kliniczny chorych dzieci. Natomiast użycie oznaczeń stężeń swoistych IgE w ocenie nadwrażliwości na alergeny powietrzno pochodne/pokarmowe, zamiast powszechnie stosowanych punktowych testów skórnych, pozwoliło na otrzymanie subiektywnych wyników mierzonych automatycznie niezależnie od nasilenia stanu zapalnego skóry i wieku pacjenta. Istotnym uzupełnieniem opisu metod są dwa załączniki zawierające treść kwestionariuszy: a) Indeksu jakości życia – egzema u niemowląt i b) Rodzinnego dermatologicznego indeksu jakości życia.

Rezultaty swoich badań Autorka przedstawiła w postaci czytelnych 33 tabel i 49 rycin. Wykazała pełną przydatność badawczą polskiej wersji językowej kwestionariusza oceniającego wpływ choroby dermatologicznej na jakość życia rodzinnego wg Finlaya i Basry. Udowodniła, że AZS statystycznie istotnie pogarsza jakość życia nie tylko chorych dzieci ale także obojga rodziców i to w odmienny sposób. U matek chore dziecko obniża ich fizyczne samopoczucie, zaburza relacje międzyludzkie, zwiększa poświęcany mu czas i liczbę obowiązków domowych natomiast u ojców ma głównie wpływ na możliwość realizacji obowiązków związanych z pracą/nauką. Nasilenie tych procesów pozytywnie koreluje z ciężkością stanu zapalnego skóry dziecka oraz liczbą alergenów powietrzno pochodnych/pokarmowych, na które stwierdza się nadwrażliwość.

Uzyskane wyniki badań własnych Doktorantka porównała z danymi 114 pozycji piśmiennictwa, głównie anglojęzycznego i przedstawiła w postaci omówienia. Forma, w jakiej poddała krytycznej ocenie uzyskane wyniki badań własnych wskazują na dojrzałość naukową Autorki.

Przedstawione przez Doktorantkę pięć wniosków jest sformułowanych jasno i przejrzysto. W pełni odpowiadają na zadane w celu pracy pytania i są słusznym podsumowaniem uzyskanych wyników i przeprowadzonej dyskusji. Są bardzo przydatne nie tylko dla lekarzy praktyków ale także dla psychologów. Szczególnie istotne jest wykazanie, że chore dziecko obniża jakość życia matki i ojca w odmienny sposób. Umożliwia to skuteczniejsze wdrożenie postępowania profilaktycznego w ramach opieki psychologicznej nad rodziną chorego.

Przygotowując pracę do druku Doktorantka nie ustrzegła się drobnych usterek natury językowej. Zamiast pojęcia „dodatnie alergeny” należy użyć określenia nadwrażliwość na alergeny, którą Autorka bardzo trafnie określała oceną stężeń sIgE przeciwko im skierowanym. W piśmiennictwie poz. 37, 46, 50, 58 wymagają korekty edytorskiej. Uwagi te w żaden sposób nie obniżają wartość merytoryczną pracy.

Przedstawioną mi do recenzji rozprawę oceniam bardzo wysoko. Poza istotnymi wartościami poznawczymi ma ona duże znaczenie praktyczne. Należy także zaznaczyć, że podjęcie przez Doktorantkę - lekarza tematu o znacznym stopniu trudności z pogranicza medycyny i psychologii, wymagającym szerokiego przygotowania zarówno teoretycznego jak i praktycznego to niewątpliwa zasługa promotora prof. dr hab. Jacka Szepietowskiego, który w środowisku dermatologów krajowych i zagranicznych posiada bardzo wysoką pozycję naukową i autorytetu z dziedziny psychodermatologii.

Rozprawa lek. Joanny Marciniak pt. „Wpływ atopowego zapalenia skóry na jakość życia chorych dzieci i ich rodziców ” stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowego przez Autorkę i wykazuje jej ogólną wiedzę teoretyczną w dziedzinie dermatologii. Stąd też zwracam się z wnioskiem do Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego Kształcenia Podyplomowego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie lek. Joanny Marciniak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie biorąc pod uwagę nowatorski charakter pracy, adaptację na potrzeby polskie nowego narzędzia badawczego i praktyczny aspekt uzyskanych wyników proponuję wyróżnienie niniejszej pracy.